

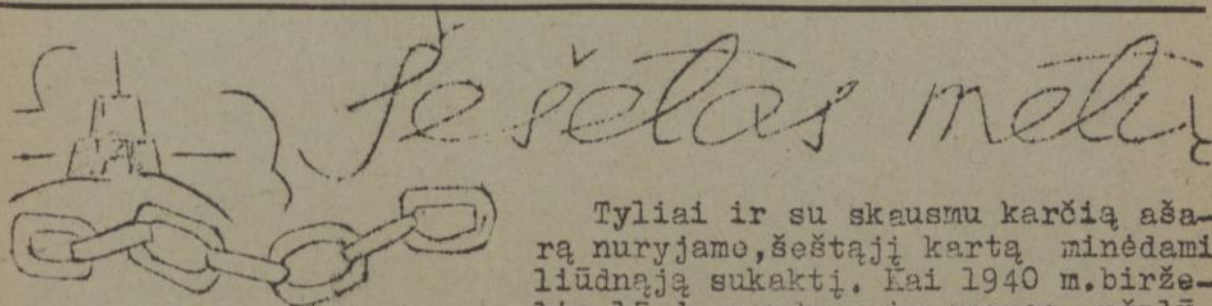
APŽVALGA

LIETUVIŲ INFORMACINIS KULTŪRINIS LEIDINYS

Nr. 21

1946 m. birželio 15 d.

NORTINGEN

do Lietuvą, mes, staiga užkluptieji, nesusivokėme tikrojoje padėtyje ir negalėjome įspėti, ką neša mūsų tautai "išvaduotojai".

Tačiau jau pirmosiose dienose išryškėjo "išvaduotųjų" veidai ir siekimai: mes buvome liudininkai, "išvaduotojams", apgaulingiausiomis formomis naikinant lietuvių tautos sukurtus medžiaginius ir dvasinius turtus, organizacijas, įstaigas, žmones. Tai buvo tik pradžia.

Palaipsniui buvo užgniaužiamas mūsų gyvenimas visose srityse. Prisipildė kalėjimai ir rūšiai nekaltų žmonių, vien tik dėl to, kad jie buvo lietuviai ir savame krašte norėjo gyventi vieni. Laisvėje /jei taip dar buvo galima pavadinti/ likę jautė kiekviename žingsnyje okupanto vykdomą neteisę, apgaulę, pasityčiojimą, kas neretai sudaro žmogui didesnių skausmų už fizinius skausmus. Visos žmogaus teisės buvo pamintos, -vienintelis ir galingiausias valdovas buvo NKVD.

Nepraėjo ir metai, kai okupantas parodė visus savo dantis: pradėta lietuvių medžioklė, trėmimas gyvulinuose vagonuose Sibiran, o visa tai apvainikavo Pravieniškiai, Telšiai, Panevėžys.. Šitos tai vietovės ir šitie okupanto darbai šiandien mums pasako daugiau už visas kalbas apie "išvaduotųjų" skelbiama "demokratiją".

Ar bereikia aiškinti, kodėl antrą kartą bolševikams veržiantis "vaduoti" Tėvynę, mes buvome priversti apleisti ją? Tikrąjį mūsų bėglių nujautimą anomis skaudžiomis dienomis šiandien patvirtina ateinančios žinios iš anapus geležinės uždangos: tauta ir vėl trėmiama, tauta pūdoma kalėjimuose, tauta naikinama visu aziatiško žvėries įnirtimu ir žiaurumu. Paskui 70.000 Sibiro trėmtinių išėjo naujos dešimtys tūkstančių mirties keliu. Šalia Pravieniškių, Telšių kankinių įrašomi nauji ir vis nauji vardai tų, kurie perėjo Golgotos kelią niūriuose kalėjimuose ir NKVD rūsiuose...

Štai tikrasis raudonosios demokratijos veidas, demokratijos, kuri pasauliui kalba apie laisvę, o laisvės trokštantį žmogų po velėna kiša. Liūdnosios sukakties akivaizdoje mūsų vienas noras, vienas troškimas: kad nugalėtoju iš dabartinio pasaulinio chaoso išeitų tikroji demokratija, kuriai mes lietuviai ir savo prigimtini, ir dvasia, ir nusistatymais priklausome. O kol toji kova bus laimėta, mes ištversime kaip ir šiuos šešerius metus, kaip ištveria mūsų broliai ir seserys Tėvynės miškuose.

J. Žilvinas

Jonas Aistis

Kur gi kraštas šių kraujo ir ašarų marių...
Kur gi tavo, tėvyne, valtelė vali
Išlūbuotos stikijos verpetų kely
Beišplauks nešina savo viltį nemarių...

O naktis ir žaibai, ir traškieji griaustiniai,
Ir išlūtosios vėtros kaukimas nuožmus
Su didžiųjų vandenų galvalingu ūsmu
Užslopino tau šaukiantį balsą, tėvyne.

Palaidi galvalai galinėjasi, trankos...
Kai nušvinta įkaitusi žaibo pyktis,
Pasimato bangų užblaškyta valtis
Ir dangopi iškeltos maldaujančios rankos...

O tėvyne brangi, nebuvai gal dar niekad
Palausta, pažeista taip giliai ir skaudžiai,
Neraudojai gal tu dar taip niekad graudžiai,
Svetimiesiems atėjus sumindžiot, suniekint...

Bet tu niekad džiaugsmo ir nelaimėj ir baimėj
Nebuvai išdidi ir graži, kaip nūnai.
Ir tikra savimi, nes tu viena žinai -
Seka audrą giedra, kaip nelaimę kad laimę.

Tu žinai, kad kančioj pažinimas ir džiaugsmas,
Ir svajų bei troškimų tikriausia versmė,
Ir gal būt kad tik joje yra viso prasmė -
Net gyvenimo trykštantys džiūgis ir šauksmas.

Tai dėl to, kai nūn vėtros kasas tau išpynė,
Tuo įsmigusiu žvilgsnio linu į audras
Tu matai, o gražias, nematytas giedras -
Pažadėtąsios laisvės rytojaus aušrinę.

O praeis, pasibaigs šitos audros įtužė,
Išsiners iš nakties tau gimtieji krantai
Ir jau viskas taip bus, kaip svajonėj matai -
Sužydėjęs gražiai tavo laisvės gegužis...

Dedame laišką vieno lietuvių, grįžusio iš raudonojos kelionės atgal į Švediją, kuria jis savo laiką, susiviliojęs gražiais pažadais, buvo apleidęs. Laiške praleista pavadėdės ir tos vietos, kurių paskelbimas sudarytų didesnių kančių raudonojoje vergijoje esantiems lietuviams. Laiškas sausas, trumpakalbis. Juo kalba žmogus apgautas, apviltas, fiziniai ir dvasiniai daug iškentėjęs. Bet jis, pakėlęs visas kančias, vėl pasiekė laisvą ir demokratišką pasaulį ir atskleidė mažą epizodėlį tos tragedijos, kuri vyksta anapus geležinės uždangos.

Ar gali spėti, kas rašo? Gal jau ne, nes 8 mėnesiai praėjo, kai matėmės. Geriau pradėsiu nuo tos dienos, kai suvažiuavom rusų stovyklon Lismoje.

Lismon atvykom 23.XI.44 vakare. Mus tuojuo gerai aprenge. Mūsų kiekvienas gavo po 20 kronų. Niekas nieko blogo nemanė. Konsulo pažadai buvo geri ir gražūs. Kiekvienas galėsiąs grįžti į savus namus ir gausiųjų darbo pagal specialybę. Jis buvo labai malonus.

24.XI vakare mus nuvežė garlaivin. Tenai mums išdavė maisto: dešros, lašinių, obuolių, duonos, konservų ir kita. Konsulas atėjo prie laivo, atsisveikino su visais, ir 5 valandą po piet išplaukėme iš Stockholmo.

25.XI vakare pasiekėm Suomijos miestą Turku /Abo/. Tenai jau mūsų laukė traukinys, trys suomių kareiviai ir vienas rusų leitenantas. Supratom: bijota, kad kas mūsų nepasiliktų Suomijoje.

26.XI privažiavom rusų sieną. Mus patikrino NKVD, ar buvom visi. Viborgan atvykom 11 valandą vakare. Čia pamatėm tikrą rusų veidą. Laukėm, kad mus sutiks su muzika, o čia sutiko mus ne su muzika, o su automatiniais šautuvais. Negaliu visko aprašyti.

Įvažiuavom naktį. Tamsu. Miestas sugriautas. Bjauru. Komanda rikiuotis, sargai aplink ir veda mus gatvės viduriu stovyklon. Čia vėl viskas aptverta spygliuotomis vielomis, sargai kas dvidešimtas metras. Šalta, tamsu, nėra šviesos. Tuojuo įsakė mums atiduoti peilius, kokius tik kas turėjo. Vėliau nukirpo mums trumpai plaukus. Reiškia, NKVD paėmė mus savo žinion.

Koridoriuose buvo taip pat tamsu ir šalta. Turėjome gulėti ant plikų narų, sukaltų iš lentų. Stovykloje jau prieš mus buvo daugiau tūkstančio žmonių, daugiausia rusų, suomių paintų nelaisvėn ir dabar grąžintų.

Lydimi šautuvais ginkluotų sargybų turėjome kasdien eiti dirbti. Valgis buvo toks bjaurus, kad iš pradžių atsisakėm valgyti. Duodavo du kartu per dieną. Ryta skystos kopūstų sriubos, vakare kopūstų ir košės. Bė to po 600 gramų juodos duonos kiekvienam.

Daugeliui mūsų jau antrą naktį pavogė čemodanus su visais rūbais. Kaip paskum sužinojom, vagystės buvo daromos su NKVD karininkų žinia, valdžiusių stovyklą.

Pat pirmomis dienomis Adomas ir Petras norėjo bėgti, nes visi pamatėm, kur atsidūrėm. Aš juos atkalbėjau. Žinojau, kad visas suomių pasienis buvo minuotas ir prikimštas kariuomenės.

Martynas grįžo namo ir latvių apseugon, nes jį visaip kiti užgaudinėjo ir norėjo apiplėšti.

Po penkių savaitių atvažiavo Viborgo stovyklon dar trys pabėgėlių grupės iš Švedijos. Tarp jų buvo vienas kitas latvis ir estas. Mums pasakė, kad turime keltis Kalininan, ir kad ten mus laikys tik dvejetą savaitių. Mes kaip kvailiai patikėjom.

29.XII išvažiavom Leningradan be jokios apsaugos. Su mumis buvo tiktai vienas, kuris tvarkė mūsų popierius. Čia turėjome laukti dvi dienas. Vaikščiojome po miestą visiškai laisvai ir tikrai pradėjome manyti, kad bus teisybė, kad mūsų Kalinine ilgai nelaikys.

31.XII išvažiavome ir 1.I.45 buvome Kalinine. Čia pernakvojom vienoj stovykloj, kurios sargybiniai giedojo tą pačią giesmę, girdi, po dviejų trijų savaitių būsim laisvi. Bet jau kitą rytą nuvedė mus 140-ton stovyklon ir patalpino jos trečion zonon. Čia sužinojom visą tiesą, kad anksčiau 6 ar 7 mėnesių mūsų neišleis.

Iš pradžios buvome stovykloje apie 1.500 žmonių: rusų, lenkų, estų, latvių ir čekoslovakų. Po mėnesio atsiuntė Besarabų. Lietuvius iš viso buvome tada aš, Adomas, Petras ir Martynas. Buvo dar vienas iš Kauno, bet pavardės neatsimenu. Dirbo virtuvėje.

Rusus ištardė pirmuosius ir greitai paleido. Nors ir ne visus. Į namus jų negražino, nusiuntė kur į darbus. Latvių mažai ką išleido. Ką išleido, nusiuntė Kaukazan ar stovykliniams darbams Azijon. Kai ką kasti kanalo prie Maskvos.

Kovo mėnesį atsiuntė mūsų stovyklon labai daug lietuvių, ir išdalino juos tarp zonų. Mūsų zonon pateko daugiausiai kaimiečiai, bet buvo ir miestelėnų iš Kauno, Kretingos, Vilniaus, vienu žodžiu, žmonių iš visos Lietuvos. Po dvejetos savaitių atvyko apie 60 moterų. Vaikų nebuvo. Važiavo, kaip jos pasakojo, prekinį traukinį iš Kalvarijos 12 dienų. Durys buvo laikomos užrakintos, nieko laukan neleido, be 200 gramų duonos ir vandens nieko valgyt nedavė.

Žmonės iš Lietuvos buvo labai nuvargę, nelaimingi, nežinojo kodėl ir kur juos vežė. Pasakojo: ateina policininkas namon ir sako, kad turi eiti policijon pasirašyti kokį tai popierį. Nujausdamas žmogus nori apsirengti ilgesnei kelionei, o policininkas sako, kad nereikia. Girdi, po pusvalandžio kito būsi atgal namie. Nuėini policijon, tave paima ir užrakina rūsyje. Rūsiai jau anksčiau pilni, kambariai taip pat pilni žmonių. Iš policijos siunčia jau kur kitur, o ne namon.

Kalbėjau su viena jauna sportininke. Kaip ji čia pakliuvo? "Iš kur galiu žinoti?" - atsako. - "Matyt, ėmė kas iš pykčio apmelavo, įskundė." Kalbėjau su moksleiviais, ūkininkais, darbininkais. Niekas negalėjo suprasti ar atspėti savo išvežimo priežasties. Kalbėjau su vienu jaunu gimnazistu, sūnum vieno jau 1940 m. mirusio labai žymaus lietuviu. Prieš bolševikams anturą kartą ateinant jo motina pabėgo Vokietijon, palikdama jį namus saugoti. Vieną dieną atėjo policininkas, išsivedė ir jį.

Iš kunigų buvo mūsų stovykloje tik vienas seniukas rusas, atsiųstas drauge su lietuviais. Apie kunigų ir bažnyčios padėtį jis nepasakojo.

Vakarais susirinkdavo vyrai ir giedolavo šventas giesmes. Vieni buvome išvargę, išbadėję, bet išėjo giesmėje stiprybės. Martynas pritarė davo mums ir rusai.

Ir Kalėdine duonavo mums valgyti tik du kartus per dieną. Ryta kaip vanduo skysta kopūstų sriuba, vakare kopūstai ir košė ir 600 gramų duonos.

Dirbti turėjome 10 valandų per dieną. Suskirstė mus kategorijomis: I, II, III ir O.K. (nulinis kategorija). Pirmą ir antrą kategoriją turėjo dirbti fabrikuose, o trečia, susidedanti iš silpnų žmonių, tik kamui pašluoti lygintą valandų per dieną. O.K., visai bejėgių žmonių kategorija, visiškai nusilpusių, nieko negalėjo dirbti. III ir O.K. kategorijoj buvo daugiausia žmonių.

Aš, Adomas, Petras ir Martynas pardavėm viską, kas mums liko po Viborgo, kad tik kiek daugiau valgio nusipirkus. Nežiūrint to, Petras pakliuvo trečion kategorijon, o Martynas net į O.K. Martynas visiškai išputo, net koku buvo į jį pažiūrėti. Vėliau vis tiek jį pasiuntė į kolchozų darbams.

Adomą išleido iš stovyklos gegužės mėnesį. Ėadėjo parašyti, bet kaip išėjo, taip ir dingo be žinios. Petrą paleido dviem savaitėm vėliau. Kaip girdėjau, Rževan sugoti vokiečių. Jis taip pat nieko neparašė.

Ne vienas stovykloje išėjo iš proto, kiti mėgino nusižudyti ir nusižudė. Higienos ar mediciniškos priežiūros nebuvo jokios.

Darban ir iš darbo būdavom lydimi sargybinių su šautuvais. Bijojome, kad kas nepabėgtų. Kad kam pasisekdavo pabėgti, bet netoli. Greitai suindavo, nuvedavo kur, ir daugiau apie tokį žmogų niekas nieko neišgirdavo.

Paskutiniu laiku daug lietuvių išvedė iš stovyklos. Taip vis po vieną, nežinia kam ir kur.

Man išvažiuojant liko dar lietuvių stovykloje. Pasakojo, kad rusai Lietuvoje žudė žmones ir plėšė. Daugelis išbėgiojo ir gyveno miškuose.

Mane "išleido" birželio mėn. Drauge su 20 kitų, visi saugojami, atvykom 10.VI Talinan. Tą pat dieną nuvedė mus darbo stovyklon Kopli. Stovykla buvo perpildyta estų. Mums išdavė karčiviškus rūbus, ir 18.VI paskyrė mus keletą dirbti viename nedideliame buksieriniame laivuke. 28.VI atplaukėm mes vienan suomiškan uostan, vis stipriai saugomi. Po dviejų dienų vis dėl to man su vienu latviu vėlai naktį pasisekė pabėgti. Per 10 dienų pėsti, mažai ką valge, nedaug miegojė, susiradom menką laivuką ir išsiirėm. Po 25 valandų pasiekėm Švedijos krantą. Geri žvejai pasiūlė mums valgyti, bet mes buvom taip išvargę, tiek išsikankinę, kad negalėjom nei valgyt, nei pastovėt ant kojų.

Ką aš iškentėjau ir mačiau per tuos 8 mėnesius, nepamiršiu kol būsiu gyvas. Mėgink atkaltinti žmones, kad negrižtų atgal. Labai norėčiau pasinatyti. Parašyk. Tavo draugas /parašas/. /Sv./

LENKAI NENORI GRĮŽTI

"Defilada" žiniomis, britų zonoje vykęs plebiscitas - grįžti ar negrižti į šiandieninę Lenkiją - davė tokius rezultatus: Mülheim stovykloje 674 asmenys pasisakė už negrižimą, o 57 už grįžimą, Emmericho stovykloje: 1.106 negrižt ir 37 grįžt, Ludenscheid stovykloje: 1.390 ne ir 5 taip, Werl stovykloje: 1.334 ne ir 36 taip.

ADVE

Lietuva

*

*

IR LIETUVIUS

TARPTAUTINIS KOOPERATYVŲ SUSIVIENIJIMO CENTRAS REIKALAUJA SOVIETUS PASIAIŠKINTI Dėl LIETUVOS

"Naujienos" Nr.32 praneša, kad šiomet įvyksis Tarptautinio Kooperatyvų Susivienijimo kongresas, kuriame dalyvausią atstovai iš 37 šalių, kurios yra apie 35 milijonai namų. Tai proga laikraštis pažymi, kad Tarptautiniam Kooperatyvų Susivienijimo Centrai Londone priklauso ir Lietuvos kooperacija, tačiau bolševikai, okupavę Lietuvą, kooperatyvų išdus ir kitoki turta sukongifikavo, o pačius kooperatyvus pavertė valdžios įstaigomis.

Toliau laikraštis rašo: "Kas praneša iš Anglijos, kad Tarptautinio Kooperatyvų Susivienijimo Centras reikalauja sovietų valdžios pasiaiškinti, kodėl ji pasmaugė Lietuvos, Latvijos ir Estijos kooperatyvus."

LIETUVIAI BELGIJOJE NĖRA SAUGŲS

"Dirvai" Nr.11 iš Belgijos rašo kun.J.D.: "Civilių pabėgėlių materialinio gyvenimo sąlygos nėra per daug blogos. Norintieji Belgijoje dirbti randa darbo, nors ir ne pagal savo specialybes ir išsimokslinimą. Diplomotas agronomas dirba kaip paprastas garažo darbininkas, kitas diplomotas inžinierius dirba tą patį darbą. Štai kitas buvęs žymus Lietuvos respublikos valdininkas nesigėdi nusileisti į anglių kasyklas. Darbas žmogaus nežemina. Anksčiau daug nerimo bei nervinimosi į civilių pabėgėlių tarpą įnešė nuolatinė grėsmė būti atiduotiems "tėvui Stalinui". Mat, Belgijos vyriausybė turi sudarius su sovietais sutartį, pagal kurią pasižadėjo keistis pabėgėliais. Sakoma, kad Sovietų Sąjungoje dabar esą keletas tūkstančių deportuotų belgų arba dalyvavusių kare prieš bolševikus belaisvių. Patė didžiausias įtempimas buvo Kalėdų švenčių metu. Buvo prasidėjęs pažymėjimų atėmimas, vertimas vykti į koncentracijos lagerį. Darėme visur žygių. Pagaliau per vieną žymų Belgijos politiką C.Huyemans pavyko palenkti mūsų naudai p.Spaak, užsienių reikalų ministrą. Dalykas laikinai sutvarkytas. Ar ilgam, ar tik laikinai, Dievas žino? Sovietai savo ilgas rankas visur kiša." /EI/

VATIKANO OFICIOZAS APIE LIETUVOJE NUŽUDYTUS KUNIGUS

Vatikano oficiozas "Osservatore Romano" kovo 28 d. numeryje plačiai aprašė per pirmąjį bolševikmetį įvykdytas R.K. kunigų žudynes Lietuvoje. Ten pat laikraštis pastebėjo, kad apie 50000 lietuvių buvo sovietų deportuoti į Sibirą. Dabartiniu metu Lietuva inkorporuota į Sovietų Sąjungą ir raudonųjų durtuvais grąsinama, bolševikinama ir toliau. Straipsnio autorius yra amerikiečių kapitonas Aleck Richards, kuris jau anksčiau pasauliui savo straipsniuose yra priminęs apie lietuvių tautos išgyventą ir vis dar tebegyvenamą terorą, lietuvins vadindamas "galežinės sielos žmonėmis" /"Iron Souls"/.

Lietuvos kunigų martirologija per pirmąjį bolševikmetį su nužudytųjų pavardėmis ir jų biografijomis buvo aprašyta "Lithuanian Bishops' Martyrology: The History of the Church and Religious Practitioners in Soviet Lithuania 1940-41". Be to, dvi ta tema brošiūros yra parašę kun. dr. J. Prunekis, kurių viena išversta į anglų kalbą. /EI/

BALTIJOS TAUTŲ BIULETENIS ANGLIJOJ

Didž. Britanijoje gyveną Baltijos tautų žmonės jaučia šis didėjantį reikalą duoti palankumą. Didž. Britanijos visuomenei vis daugiau žinių apie Lietuvą, Latviją ir Estiją. Baltijos tautų laisvė ir galimai artimesnis ateities bendradarbiavimas - būtų pagrindinis galinis tas laikotarpis. Šiuo klausimu neseniai tarėsi visų trijų tautų veikėjai. Prieita nuomonės, kad jau atejo patogu laikas leisti anglų kalba Londone Baltijos tautų reikalus glaudinti biuletinį. Nors tam būtų darbu finansuoti šaltiniai ir neturina, bet pasitikiama, kad pirmam ~~xxxxxxxx~~ biuleteniui pastrodyti, visi lietuviai, kaip ir kitų tautų žmonės, laidingai materialiai parems. /"Išsivijų Draugas"/.

RASEINIŠKIS - ŽYMUS JAV FIZIKAS

Brooklyno "Laisvė" paskelbė, kad vienas iš atominės bombos išradėjų esąs raseiniškis Dr. Aleksandras Sachsas, žymus amerikiečių fizikas. Jis esąs gimęs 1893 m. rugpiūčio 1 d. Raseiniuose ir tame Lietuvos apskrityje mieste gyvenęs iki 11 metų amžiaus. Amerikoje Sachsas baigęs Kolumbijos ir Hartfordo universitetus ir po to dar gilinęs fizikos ir chemijos mokslus Anglijoje. Jau 1939 m. liepos mėn. atominės bombos gamybos reikalu jis buvęs nuvykęs pas prez. Ruseveltą ir nuvežęs jam garsiojo fiziko Alberto Einšteino laišką. /EI/

POLITINĖ

Ged. Galvanauskas

*

Apžvalga

*

MERDINTI TAIKA. - Pastaraisiais metais kurtoji pasaulinė taika yra sužalota, lyg per anksti pražydusi gėlė audrų pažeista, šalnos pakasta. Ji merdi, o jos varžų žemės rutulys nusėtas nesantarve, sambrūzdžiais, kieno tai kurstomais pilietiniais karais už "laisvę, nepriklausomybę ar autonomiją". Didžiosios galios vadovauja žaidimui, kuris lydimas skardžių šūkių, skelbiamų idealų, kaip niekuomet atitrūkusių nuo ~~xxxxxxx~~ gyvenimiškos tikrovės. O toje tikrovėje vyksta gaivališka kova už pirmavimą pasaulyje, eina rungtyniavimas tarp žmogiškos - demokratinės ir vulkaniškai - bestiališkos jėgos. Tos dvi jėgos talkia pajėgas, rikiuoja moderniškus ginklus ir milžiniškas kariuomenes. Moder-

niški ginklai - atominė bomba, kosminiai spinduliai - sudaro foną dabartinio dešimtmečio įvykiams, kurie yra dar neaiškūs, kaip kiekviena milžiniška grėsmė jos išvakarėse. Pasaulio intuicija, kai nesėkmingai ir nenuoširdžiai taikos įvairiose konferencijose ieškoma, pranašauja niūrų rytojų. Konferencijos slenka, kaip tragiški filmo vaizdai, o meistrai Bikini salose bandys atomines bombas. Tas bandymas JAV kaštuos tik 100 milijonų dolerių. Spaudos korespondentai spraudžiasi į Kvajalein, koraliinių Bikini salų sostinę. Obuolio dydžio atominė bomba atpalaiduos 1 milijono laipsnių šilumą, šviesos spaudimas sieks 20 milijonų atmosferų. "Pirmąkart" atominė bomba Hirošimoje palaidojo 35 km skersmenyje 200.000 gyvybių. Prof. H. Laski, buv. britų darbiečių pirmininkas, paskelbė, kad dabartinės atominės bombos gali nušluoti gyvybę ištisose srityse. Prof. English siūlo evakuoti gyventojus iš dangoraižių, sunaikinti atominės bombos smūgiu vieną JAV miestą, kad žmonija galėtų įsitikinti liūdnu likimu. Žinoma, pirmiausia pravartu būtų į mirusį miestą pažvelgti "taikos konferencijų" dalyviams, kad jie įsitikintų, kaip išrodys tas pasaulis, kurį dabar jie "kuria".

Popiežius Pijus XII, kuris pasirinko dar kitą vardą - taiką nešančiojo, savo vardo dieną jį sveikinusiams kardinolams prabilo: "Dažnai susidaro įspūdis, kad tikroji taika, kurios trokšta žmonija, o ypač ilgisi krikščioniškoji sąžinė, kažkur dingsta tolybėje. Pirmasis rimtas žingsnis į taiką dar nenužengtas. Jis tuomet bus įmanomas, kai pajėgos atsisakys imperialistinių užmačių ir vadovausis teisingumo pradū."

Šie sakiniai ypač gerai suprantami persekiojamų ir naikinamų tautų, kurių tarpe šiandieną yra ir lietuvių tauta. Toji tauta, būdama krikščioniškojo pasaulio avangarde, šiandieną kenčia ir gal būt labiausiai pasigenda kardinolų kolegijoje savo nario, savo kardinolo, kuris turėtų garbės išklaudyti visus tuos kilnius žodžius.

Kodėl negali pajėgos susitarti?

Byrnes kalba, kurioje aiškiai pakaltino sovietus dėl jų neigiamos laikysenos, Maskvoje sudarė nemažai kartėlio. Molotovas pareiškime spaudos atstovams pakaltino anglosaksus, kad jie sudaro bloką prieš sovietus. Po šios dvikovos scenoje pasirodo Bevinas ir taria: "Jei mes nenorime visuotinio karo, mes privalome sukurti visuotinę, nedalomą taiką. Tuo tikslu kiekviena šalis tarptautiniuose pasitarimuose turi patiekti savo reikalavimus, motyvus, o taip pat stengtis kitų motyvus suprasti."

"Sovietai kitas vyriausybės vadina fašistinėmis, reakcioniškomis ar kitais vardais. O tai sako, kad Rusijos saugumas bus patikrintas, kai visame pasaulyje įsigalėtų sovietinė sistema. Tokia galvosena ir yra tuo didžiuoju kliuviniu pasaulinę taiką įgyvendinant."

"Aš neneigiu, kad Rusija neturi daryti pramoninės revoliucijos, bet ta santvarka mums, prieš 150 metų tą revoliuciją pergyvenusiems, būtų iš tiesų regresas. Turiu pripažinti, kad esu įsitikinęs, jog taip pat galvoja Vakarų Europos darbininkijos didžiūma."

Bevinas, kalbėdamas apie nedalomą taiką, daro šių išvadų: "Aš primenu sovietų vyriausybei, jei ji taiką ištiesų myli, dabartinės progos veltui nepraleisti, nes ji gali vėliau niekuomet nepasikartoti."

Joseph P. Kennedy, buv. JAV ambasadorius Londone, "Readers Digest" dėsto, kad galimas naujas konfliktas, kurio metu sovietai ir anglo-

saksai atsistotų akis į akį. Jis siūlo JAV radikaliai išsiaiškinti tarpusavius santykius su Maskva ir baigia: "Laukdami naujų įvykių, turime JAV vadovaujančią vaidmenį ir toliau išlaikyti. Mes privalome suprasti, kad vadovavimas pasauliui uždeda didžiausią atsakomybę. Besikratydami atsakomybės, nustosime pirma visko paskutinės vilties, kurią šiandieną gyvena taikos siekiantis ir pažangus pasaulis."

Pagal seną taktiką užsienių reikalų viceministeriai nesutaria pagrindiniais klausimais. Susirinkus jų šefams Luxembourgio rūmuose, nejaugi ten vėl bus tesinama nelėboji "ne" politika, kai, anot W.Churchillio paskutinės kalbos: "Nebeg galima atpažinti Pabaltijo valstybių gyventojų sąstato, buvusio prieš karą"? Ar visuotinė tautų naikimo politika už geležinės užtvaros bus varoma iki atominės bombos ir bilijoną kartų už ją pajėgesni kosminiai spinduliai sukurs pirmąją agoniją pasaulyje?

Šioje kryžkelėje mes gyvename, o pasaulis nesiryžta akių praverti, kad tikrovę išvystų.

VERDANČIOSE ROMANŲ ŠALYSE. - Lyg audros vejami debesys skrieja įvykiai. Mandžūriją pagaliau sovietai aploido, paliktus komunistus Čiangkaišekas apvaldė ir dviem savaitėm padarė paliaubas. Indijoje pagaliau pavyko britams rasti kompromisą su Pakistano muzulmonais ir sudaryti vyriausybę. Irane dedasi kažkas nepaprasto. Saugumo Taryboje Iranom klausimas liko neužbaigtu farsu. Arabų pasaulio galiūnai perilgai posėdžiauja, kad vien svarstyty Palestinos problemą. Tas kraštas turi likti nepriklausomu, arabišku. Egipto problemą britai atsargiai palenkia. Štai anglosaksų nepriodinių laimėjimų balansas.

Sovietai radikalesni ir laiko negaišina, kaip kad britai Egipte. Jie pasikviečia "prezidentą" Bierutį, lydimą Osubka-Moravski, marš. Zymierski, priima juos Maskvoje su didele "pagarba", o Lenkiją padaro sovietinio žaidimo kamuoliu. Teritoriją iki Oder-Neisse jai pripažįsta, bet už tai ji pasirašo sutartį dėl Lenkijos apginklavimo sovietiniais ginklais, pasižada disponuoti Maskvai visas turimas žaliavas ir įmones. Klek vėliau seka Tito kelionė į Maskvą. Ši baigiasi tokia pat "sutartimi" su Jugoslavijos išlaisvintuoju. Dabar laukia skambučio Jan Massaryk, o gal būt ir Beneš. Lenkijoje vidaus gyvenimas irikiuojamas į vienos partijos vėžes. Mikolaičiko valstiečių partija uždaroma eilėje vietovių. Motyvai tie patys - ji bendrauja su "terroristais", siekiančiais panaikinti "demokratinę santvarką" Lenkijoje. Kaikuriuose apygardose tos partijos pareigūnai neįsileidžiami į referendumo tikrinimo komisijas. Matyti, netoli ta minutė, kai Mikolaičikas turės dingti iš savo krašto.

Prancūzija ir Italija gyvena birželio 2 d. rinkimų atgarsiu. Tuodu kraštai patiki katalikiškoms partijoms vadovaujančias vietas. Jos yra ne vien katalikiškų reikalų, bet ir plačios socialistiškai ūkiškos programos atstovėmis. Tiesa, toji programa savaip interpretuojama, nes de Gasperi 1945.XII.13 pasisakė už nacionalizaciją, MRP - moderniškai konservateriai Prancūzijoje - prieš nacionalizaciją.

Prancūzijoje MRP - katalikai visai netikėtai išaugo į pirmąją partiją, palaidojusią komunistinį vadovavimą. Kraštutinės partijos kairėje kelių atstovų neteko, dešinėje PRL, į kuriuos buvo dėta daug vilčių, tik keliais atstovais ūgtelėjo, lyginant su praėjusių metų spalio mėnesio duomenimis. Socialistai labiausiai nukentėjo.

Dabartiniu metu ne tiek įdomus partijų vidinis žaismas, asmenų kombinacijos, bet vidaus ir užsienio pagrindinės problemos. Konstituciniu klausimu MRP su socialistais ir kitomis partijomis ras išsiaiškinti. Sunkiausias ūkiškų - socialinių problemų išsprendimas. Prancūzijoje pragyvenimas nepaprastai brangus. Buvęs finansų ministeris A. Philipe siūlė padidinti tarnautojų atlyginimą 25 %, o tai sudaro 30 mil. frankų į metus. Profesinės sąjungos reikalauja pakelti darbininkams atlyginimą 12 %. Visa tai veda į pragyvenimo dar didesnę pabranginimą ir užkirtimą prekių išvežimo užsienin. Užsienio politikos klausimais MRP - Gay ir socialistų - Leon Blum nerado kompromiso. Socialistai atstovauja anglosaksiškai tezei - vieninga, kontroliuojama Vokietija, o MRP yra nusistačiusi toliau remti Bidault nuomonę - Ruhro sritį išskirti iš Vokietijos. Šie ir gausybė kitų klausimų paliekami ateičiai spresti. Komunistai netekę pirmavimų dabar neskuba įsijungti į derybas. Jie vilkina, nes prosovietiška politika palaužta, o liaudies frontas palaidotas. Jiems lieka tik saviškai manevruoti, nes JAV paskola turės taipgi savą svorį.

Italijoje krikščionys demokratai pravedė 195 atstovus į konstituantą. Komunistai ir socialistai gavo arti 9 mil. balsų, kai vieni krikščionys demokratai 8 mil. Pastarieji, turį 35 % mandatų, su kitomis dešiniuosiomis partijomis galės sudaryti persvarą, jei nebandys pasisavinti Prancūzijoje žinomo trijų partijų bendradarbiavimo. Konstituantą turės ne vien respublikoniškos Italijos konstituciją paruošti, bet išspresti gausybę vidaus ir užsienio politikos klausimų. O čia, lyginti su Prancūzija, skirtumas milžiniškas, nes Italija turi duoti, o Prancūzija gauti. Italija karą pralaimėjusi, Prancūzija - neva laimėjusi.

Italijos monarchija palaidota. Praeities klaidos ir kompromisai Viktorą Emanuelį II, karaliavusį 47 metus, privertė prieš keletą savaikių abdikuoti ir išvykti svetur. Sūnus, dar nevainikuotas karalius, Umberto II atsisveikino taip pat su Italija. Tauta 2 milijonų balsų persvara pasisakė už respubliką. Šiaurės Italijos balsai nusvėrė pietinę. Kvirinalas, karališkoji buveinė nuo XVII a. pradžios, tampa respublikos tvirtove. Monarchija, tautiniai jungusi italų tautą, palieka besiliejančią kraują už ją kovojančių. Šiuo metu, kai Italija reikalinga vienybės, pietų ir šiaurės sritys tampa idėjiškais priešais. ~~Siaurės Italijos~~ Cavour turėjo pagrindą tvirtinti: "Suderinti itališką šiaurę su pietumis yra sunkiau, kaip vesti kovą Italijai su Austrija."

Tretysis romaniškas kraštas - Ispanija dabartinėje perspektyvoje, palyginti, nesunkiai pargyvena vadinamą režimo ligą. Tas klausimas dabar įvertintas Saugumo Taryboje. Sovietai mielai norėtų įkelti Ispanijon koją per liaudies frontą. Franco, jausdamas moralinę paspirtį iš šalies, laikosi, nors aišku, kad jam reikės skirtis su gaudillo titulu, bet ne su galva. Jis pakaltinamas savų respublikonų ir pasaulio demokratų fašistinėmis atoraugomis. Peronas, dabar tapęs demokratiniu Argentinos prezidentu, anglosaksų anksčiau mėlynoje knygoje buvo pakaltintas. Jis, po 30 metų nutūkusių santykių su sovietais, mielai bučiuoja sovietų ambasadorių Severovą, kuris nuo š.m. vasario mėn. sėdėdamas Buenos Aires užmezgė santykius su Argentina ir pasirašė palankią prekybos sutartį. Kviečių ir mėsos kraštą mėlynoji knyga nubloškė į Kremliaus rankas. Vakar buvęs krašto diktatorius, šiandienykštis de-

mokratas, nacionalistas tiesia ranką, dar daugiau - bučiuoja komunistą. Ir visa tai anglosaksams įrodo, kad skubėjimas iš gero oro - Buenos Aires - padaro blogą orą, ir šia pat, pašonėje.

ŽINIOS iš *Žvynės*

IŠVEŽE DAUGIAU LIETUVIŲ NEGU 1941 m.

Čikagos "Naujienos" Nr.85 išspausdino vieno lietuvio, iš Lenkijos patekusio į Švediją, pasakojimus apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Gyvenant Lenkijoje tam lietuviui teko susitikti su nemažu skaičiumi iš Lietuvos vienu ar kitu būdu į Lenkiją atkeliavusių Lietuvos piliečių. Štai ką jie pasakoja:

"Apie 1945 m. rudenį buvo suimta, skuišta į kalėjimus ir vėliau iš Lietuvos išgabenta daug ūkininkų. Priežastis - plėšikiškų prievolių neatlikimas, bendravimas su partizanais, nelankymas kasdieninių agitacinių susirinkimų ar nestropus agitatorių ar politrukų kalbų klausymas.

Kai kuriuose Amerikos lietuvių laikraščiuose buvo rašyta, kad dabar masinių išvežimų bolševikai nebedarą. Nežinia, ką reikia laikyti masiniu išvežimu. Gal 40.000 žmonių, sugaudomų per vieną naktį, kaip 1941 m. birželio mėn. viduryje, išvežimą? Vienas lietuvis matė, kaip 1945 m. rudenį iš Vilniaus Lukiškių kalėjimo buvo išvaryta į geležinkelio stotį 1.600 kalinių, po tris susikibusių: visi varomieji buvo labai išbąlę ir nusilpę, kad tik susikibę tegalėjo paciti. Jis praleido visą tą eiseną. Lukiškių kalėjimas normaliai gali sutalpinti tik 600 kalinių, ir tie 1.600 vargšų ten duso ir badavo, kol prireikė ištuštinti kalėjimą naujoms aukoms. Ar išvežimas 1.600 žmonių nėra masinis išvežimas? Nereikia, be to, pamiršti, kad žmonės į Sibirą tremiami ne vien iš Vilniaus kalėjimo ir ne vieną kartą. Visi Lietuvos kalėjimai yra nuolatos pripildomi ir ištuštinami, nuolatos traukia į geležinkelio stotis graudžios eisenos. Dabar bolševikai yra išgabėję iš Lietuvos daug daugiau lietuvių negu klaikiosiomis 1941 m. birželio dienomis. Lietuviai tremiami iš savo krašto nepabaigiama virtine, lietuvių išgabenimas yra m a s i n i s... /EI/

KUO MAITINASI "KILMINGIEJI" IR LIAUDIS

Žmonės Lietuvos miestuose maitinasi iš kortelių. Pirmos rūšies kortelės gauna komisari ir kiti aukštieji pareigūnai. Mėnesiui: 10 kg mėsos, 4 kg taukų, 2 kg cukraus, be to, atskiri leidimai gėralams, rūkalams, manufaktūrai ir avalynei. II rūšies kortelės gauna: universitetų rektoriai, prarektoriai, dekanai ir profesoriai, I eilės artistai, menininkai. Mėnesiui: 6 kg mėsos, 2 kg taukų, 1 kg cukraus, taip pat leidimai gėralams, rūkalams, aprangai ir apavui. II rūšies kortelės gauna: studentai, darbininkai, tar-

nautojai. Mėnėsiui: 1,8 kg mėsos ar sovietinės žuvies, 0,5 kg taukų, 0,4 kg cukraus, 100 št. popirosų ir dienai 600 gr duonos su priešlašom. IV rūšies korteles gauna nedirbantieji /šeimininkės, seniai, vaikai/. Mėnėsiui: 1 kg mėsos, 0,2 kg cukraus, 0,2 kg taukų ir dienai 300 gr duonos. III ir IV rūšies kortelių maisto mažai, o juodojoje rinkoje brangu ir žmonės pinigų neturi. Apyvartoj pinigų mažai. Markės reikėjo sunešti į bankus, o už jas nieko negauta. Bankai paskolų neduoda. Tik pražaičiuoja sovietų kariai stengiasi visko pirkti ir tuo būdu paleidžia apyvartoj pinigų.

Prekyba nacionalizuota. Tik smulki prekyba leista ir privati. "Talkuškėse" galima visko gauti, tik labai brangu. Kilogramas sviesto 140 - 160 rublių, kg lašinių 100 - 120 rb., kg dešros 70 - 120 rb., kg cukraus 90 rb., kg duonos 15 rb. Vidutinė mėnėsinė alga 300 - 500 rb. /MA/

LIETUVOJ RENGIAMA DAINŲ ŠVENTĖ

LAIO žiniomis, šią vasarą okupantai, pagal Nepriklausomos Lietuvos pavyzdį, rengia didelę dainų šventę, kuri, kaip spėjama, sutrauksianti apie 5.000 dainininkų. Pasirengimui tai dainų šventei plačiai reklamuojami tarybinėje spaudoje. Tai naujas sovietinis triukas: matyt, norima pasauliui parodyti, koki linksmi ir laimingi yra Lietuvos gyventojai. Iš tikrųjų gi dabar Lietuvoj, toj buvusioj dainų šaly, ne dainos, bet tik verkimai ir raudos teskamba. /EI/

SUIMTŲJŲ KANČIOS

Ateina žinios apys sąlygas, kokiame gyvena suimtieji Lietuvos kalėjimuose. Tos sąlygos yra baisios. Ryta gauna karšto vandens ir 200 gr duonos visai dienai; pietums - "sriubos", t.y. karštame vandenyje kruopų ir tris bulves. Tai yra porcija trims asmenims vienoje skardinėje. Draudžiama turėti šaukštus ir negalima pramatis. Norėdamas suvalgyti "sriubą", pirmas trejukės kalinyse kiša nešvarią ranką skardinėn savo bulvių ir kruopų dalį išimti, paskui tą patį daro antras ir trečias, o vėliau iš eilės išgeria likusį vandenį. Jei nėra skardinių, valgyti duodama iš spaudyklių. Vakarienei areštuotieji gauna tik karštą vandenį, vadinamą "čaj". Rūkyti iš viso negalima. Šalto vandens gerti irgi neduodama. Šiuo atveju kaliniai taip tvarkosi, kad pasinaudodami žmoniškesnių prižiūrėtojų malone, puola po čiauptais su "kubilaiis" /naudojamais žinioms reikalingais/, greitomis juos praplauna ir po to greit geria vandenį iš to "kibiro". Šiltine sergantiems, tiesa, yra atskiros salės, bet maistą jie gauna tose skardinėse, kuriose po jų duodamas maistas sveikiesiems. ~~Šaltas~~ /DŽ/

A.BIMBOS "PAMOKSLAS" KAUNIEČIAMS

Komunistinė Brooklyno "Laisvė" išspausdino L.Žiurio korespondenciją iš Kauno, aprašančią, kaip A.Bimba per jo susipažinimo vakarą su Kauno visuomene kalbėjęs tūkstančiui susirinkusiųjų per pustrėčios valandą. Anot to Žiurio, "Bimba savo pranešimą plačiai ir išsamiai nušvietė Amerikos darbo žmonių, kartu ir lietuvių, kurių atstovas jis yra, gyvenimą, jų kovas dėl būvio, išblašky-

damas tas iliuzijas bei klaidingą supratimą apie neribotų galimybių šalį, kuris mūsųose ir, apskritai, europiečiuose yra susidaręs prisižiūrėjus amerikietiško filmo bei prisiskaičius tam tikrų romanų... Kalbėdamas apie Amerikoje gyvenančius lietuvius, pranešėjas pareiškė, jog dalis tenai įsikūrusių lietuvių gyvena gana gerai, pasiturinčiai, turi savo biznius, salius, valgyklas, tačiau didesnioji dalis sunkiai dirba plieno pramonėje, automobilių fabrikuose, kasyklose ir skursta lygiai taip, kaip visi darbo žmonės kapitalistiniuose kraštuose... Kalbėdamas apskritai apie šio karo vokiškosios okupacijos padarinių likvidavimą, A. Bimba pakartojo, jog niekas kitas, o tik sąžiningas darbas padės prikelti iš griuvėsių mūsų miestus ir kaimus. "Išmeskite sau iš galvos tuščias iliuzijas", pareiškė dr. Bimba, "kad kažkurį dieną, ryt ar poryt, į Europą atskris amerikiečiai su atominėmis bombomis ir padarys šia kažkokią naują tvarką. Niekas apie tai Amerikoje net negalvoja."

Kiti JAV lietuvių laikraščiai mini, kad pastaruoju metu bolševikai Baltijos kraštuose, ypač Lietuvoje, pradėję didelę prieš Ameriką nukreiptą propagandos kampaniją. Esą, norima sumažinti visokeriopą pasitikėjimą Amerika. Tam propagandos reikalui labai tiko ir toki Bimbos pamokslai. /EI/

ŠVIEČIA LIETUVOS ŽVEJUS

"Pravda" rašo, kad šventosios uoste ir visu Baltijos pajūriu iki Klaipėdos seržantai Nazarovas ir Oblatajevas surengė 45 susirinkimus, kuriuose žvejams aiškina sovietinę santvarką. Žvejyba Lietuvoje suvalstybinta: žvejai žuvis turi atiduoti kooperatyvams, o maistui gauna nustatytą nedidelį kiekį. Žvejai skundžiasi, kad tinklai suplvę ir niekur nesą galima jų gauti.

Klaipėdos kompartijos skyriui vadovauja pulk. Jurin, Gorškov ir Čukamenko. Nariais į kompartiją įstoja: Grodenskis, Grigaitienė, Jakūnas, Lukošius, Žeižienė, Ostrauskas ir Grigolaitis.

LIETUVOJE STIPRI OPOZICIJA KOMPARTIJAI

"Pravda" Nr. 34 išspausdino Lietuvos komunistų partijos generalinio sekretoriaus A. Šniečkaus priešrinkiminę kalbą, kurios didžioji dalis paskirta išgargbinti Staliną, Rusiją ir raud. Armiją. Bet antrojoje kalbos dalyje Šniečkus pažymėjo, kad Lietuvoje žmonių opozicija sovietams esanti stipri, nes likviduoti "buržuazinius įsitikinimus žmonių sąmonėje", girdi, esą sunku.

Tos pat "Pravdos" Nr. 29 rašo, kad Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir kituose Lietuvos miestuose buvo suorganizuoti specialūs priešrinkiminiai raud. armijos dalinių parada. Atrodo, kad ginklų žvangėjimu norėta sustiprinti sovietinės valdžios prestižą ir paveikti žmones, kad jie eitų balsuoti.

BOLŠEVIKINIS ATSTATYMAS

Amerikos spauda rašo, kad "Tiesoje" buvo skelbiama, jog paruoštas planas Vilniaus geležinkelio stočiai atstatyti. "Atstatymas" vyksta taip, kad 4 bėgių linijos visiškai nurinkta ir išvežta. Buvo planuojama nurinkti geležinkelio ruožas į Trakus, tuo tarpu bet-

gi nevykdoma. Vilniaus - Turmanto ruožu antrųjų bėgių linija nurodinta.

Kas pirmon eilėn Vilniuje atstatoma? O gi buvę teismo rūmai /NKVD, vėliau Gestapo/ ir Viršuliškės drausmės stovykla.

Radio reporteris praneša, kad Nerimi be paliovos plaukia sa-
kais kvepiantieji medžiai. Nuo saulės primarki akis ir matai,
kaip LTSR miško kirtėjai ... Donbaso kasyklas atstatė. /KT/

* *Laikraščiai* *
ir IDOMU .

KA WEHRMACHT DARO SOVIETŲ SAJUNGOJE ?

Iš kur čia karo meto klausimas? Pasiklydimas erdvėje ar laike? Ne, - sako Amerikos savaitraštis "Newsweek" ir čia pat paaiškina: "Dar karo metu iš vokiečių belaisvių ir pabėgėlių VKP /b/ suorganizavo Bund Deutscher Offiziere. Tasai "Bund" karui pasibaigus nesusilikvidavo, bet savo veiklą dar išplėtė. Priešaky yra marš. von Paulus ir generolai von Seydlitz ir von Daniels. Organizacijoje yra per 7.000 karininkų, jų tarpe 60 generalų.

5.000 karininkų su marš. von Paulusu priešaky tebebūna stovykloje prie Maskvos kaip internautieji. 1.300 karininkų pervežta į sovietų okupuotąją Vokietiją ir užima atsakingus postus. Laikraščio žiniomis, "belaisvis" pulk. Markgraf yra Berlyno policijos vadas, pulk. Steidle - rusų zonos žemės ūkio ministerijos direktorius, maj. Bechler - Brandenburgo provincijos prezidentas ir kpt. Hademann - mokyklų reikalų viršininkas. "Karininkai tie sudaro grupę, kuri į bolševikų - vokiečių kombinacijas žiūri kaip į militariškai pageidaujamas, o istoriškai neišvengiamas." /KT/

STIPRI JAV AVIACIJA EUROPOJE ?

Šveicarų laikraštis "Das Bund" išidėjo tokį Reuterio pranešimą iš Vašingtono: "JAV karo ministerija atsisakė komentuoti Ralph Ingersoll kairiame laikraštyje "PM" išspausdintus išvedžiojimus, kuriuose tvirtinama, kad sumoderninta amerikiečių aviacija Europoje esanti pajėgi atominiu žaibu /Atomblitz/ pulti Rusiją. Ingersollis, kuris neperseniai išspausdino feldmaršalą Montgomery puolančias reveliacijas, toliau pareiškia, kad atsižvelgdama į tai, Rusija bijanti Amerikos. Toliau straipsnyje rašoma, kad amerikiečių bombonešių eskadros esančios naujai ir pilnai aprūpintos skraidančiomis supertvirtovėmis, o naikintuvų daliniai - naujais jau pokariniiais modeliais. Ingersollis sako, kad amerikiečių orinės pajėgos Europoje tiek savo skaičiumi, tiek ir medžiaga vis didėjančios ir esančios rūpestingai išskirstytos paliai rusų sferą. Amerikiečių aviacija jau dabar esanti pajėgi pradėti žaibinę atominę ofenzivą prieš Sovietų Sąjungą." /EI/

PASKUTINIAI REICHO GEN. ŠTABO ŽODŽIAI

1945 m. gegužės 2 d. 2,30 val. po pietų Zossene prie Berlyno vokiečių generalinis štabas lievėsi egzistuoti. Gen. štabe rastuosius paskutinius Morzės aparato brūkštelėjimus galima skaityti paskutiniais šios instancijos žodžiais:

-Prašau Oslo. Skubus.

-Gaila, mes jau nebejungiamo. Visi pasitraukė, aš esu paskutinis.

-Dėmesio. Žaibo telegrama iš vyr. vakarų ruožo komandos. Gen. ltn. Wieter.

-Mes jau nebejungiamo.

-Kodėl?

Čia telegrafistas, matyti, nebeteiko kantrybės, nes atkirto visiškai nekariškai:

-Aš jau pasakiau, kad nebepriimu, ir to pakanka. Visi išbėgiojo, aš negaliu kiekvienam ištiso romano atpasakoti.

Seka pora bereikšmių sekinių. Vėliau su klausimu kreipiasi trečiasis:

-Ar turite ryšį su Praga?

Tada telegrafistas vokiečių generalinio štabo vardu perduoda paskutinius žodžius:

-Idiote, aš esu paskutinis. Dieve, kur mes nuėjome. Rusai štai laužia duris. Aš kerpu vielas...

Tačiau tai įvykdyti telegrafistas jau nebesuspėjo, nes į stotį įsiveržė rusai. /TG/

PARYŽIAUS KONFERENCIJOS IŠVAKARĖSE

"Soldiers Daily" rašo: "Pravartu būtų, kad prieš kiekvieną susitikimą su TSRS diplomatais, prieš kiekvieną tarptautinę konferenciją vakarų valstybių vyrai atsimintų 1913 metais Stalino ištartus žodžius: "Žodžiai neprivalo turėti jokio ryšio su veiksmais - priešingu atveju, kas tai per diplomatija būtų? Žodžiai - tai vienas dalykas, o veiksmai - tai kitas dalykas. Geri žodžiai yra kaukė blogiems veiksams pridengti. Nuoširdi diplomatija neįmanoma, kaip neįmanomas sausas vanduo arba medinė geležis." /KT/

Zkonika

SIKURĖ VYR. LTB KOMITETAS. - Vyr. Liet. Tr. B-nės Komitetas savo būstine pasirinko Wiesbadeną. Neseniai Vyr. Komitetas išleido pirmąjį "Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Žinių" numerį. Dėl popieriaus trūkumo šio informacinio leidinio išspausdinta nedidelis kiekis. Apygardų komitetai įpareigoti žinias multiplikuoti ir išsiuntinėti apylinkių komitetams ir laikraščių redakcijoms. Pirmame numeryje yra 6 pusl. mašinėle spausdinto teksto. Kaina RM. 1.--.

SAUGOKIMES AGENTŲ. - Yra žinių, kad į stovyklas siunčiami arba pačiose stovyklose verbuojami nedraugingų valstybių agentai. Jie turi specialias instrukcijas. Be to, patirta, kad Rygoje veikia speciali agentų mokykla. Joje paruošti agentai, dažniausiai po du iš kiekvienos tautybės, siunčiami į stovyklas. Jų tikslas - destruktija ir provokacijos. Juos iššifruoti nevisuomet pavyksta. Kompetentingi organai ragina stovyklų vadovybes stebėti, kad jie negriautų mūsų organizacinio darbo. Griovimo darbu pasireiškiančius nepaleisti iš akių, o jiems keliantis į kitą stovyklą, painformuoti stovyklos vadovybę. /TŽ/

RASTAS LIETUVOS UNIVERSITETŲ PAGROBTAS TURTAS. - Netoli Wienburgo, Vokietijoje, buvo užtiktas vienas traukinys su mokslinė literatūra ir laboratorijų įrengimais. Pasirodė, kad tai buvo Kauno universiteto turtas, kurį vokiečiai savo laiku pagrobė. Šios mokslo priemonės dabar bus perduotos Baltijos universitetui Hamberge, lietuvių skyriui. /M/

PABALTIOJŲ TAUTŲ OLIMPIJADA. - Š.m. rugpiūčio mėn. Lūbecką yra numatyta Pabaltijo tautų /visų trijų zonų/ Olimpijada. Bus varžomasi lengvojo atletikoje, krepšinyje, tinklinyje, futbole ir stalo tenise. Britų karinės valdžios ir UNRRAos sutikimai šiai sporto šventei ruošti jau gauti. Smulkia programa bus netrukus išsiųstinėta visoms zonoms. /TŽ/

LITERATŪROS VAKARAS TUBINGENE. - Birželio 15 d. Lietuvių Rašytojų Dr.-jos Valdyba Tūbingene surengė literatūros vakarą, kurio programoje dalyvavo: St. Santvaras, Pulgis Andriušis, Vlada Prosciūnaitė, Henrikas Blazas, Balys Gaidžiūnas, Albinas Valentinas, Balys Gražulis, Antanas Gustaitis.

PIRMASIS PROFESIONALINIS TEATRAS. - Detmoldė susitelkė profesionalai aktoriai su H. Kačinsku priešaky, sudarė dramą ir gegužės 30 d. vaidino pirmąją premjerą - A. Rūko pjesę "Bubulis ir Dundulis". Teatras, pasivadinęs "Aitvaro" vardu, pasiryžęs aplankyti tremtinių kolonijas, kurios turės galimybių prisiųsti susisiektimo priemones nusivežti aktorius ir dekoracijas.

NÜRTINGENO NAUJIENOS. - Neseniai įsteigta Nūrtingeno skautų vietininkija, kuriai vadovauja sktn. V. Šimkus. Vietininkiją sudaro dvi skaučių ir dvi skautų draugovės. - Lankėsi Wiesbadeno ansamblis, kuris čia davė du spektaklius: "Atsiveikimą" su koncertine dalimi ir "Nemunas žydi." - Technikos mokykla pradeda mokslą birželio mėn. gale. Į mokyklą bus priimta 100 asmenų, o prašymų jau yra 400. - Viešosios paskaitos tęsiamos: R. Šatas supažindino su "Radaru", o Dr. M. Alseikaitė-Gimbutienė kalbėjo apie "Mūsų protėvių pažiūras į mirtį ir sielą."

100 "ŽINIŲ" NUMERIS. - Anksčiau Regensburge, dabar Scheinfelde išeinąs rotatoriumi spausdinamas laikraštis "Žinios" birželio 13 d. išleido šimtąjį numerį. "Žinias" redaguoja teis. Slavėnas.

"Apžvalga" išleidžiama du kartus per mėnesį: 15 ir 30 d. d. Adresas: Nūrtingen, Katharinenstr. 31/1, Württemberg.